

**АНГЛІЙСКА-БЕЛАРУСКІ
СЛОЎНІК**

**ENGLISH-BELARUSIAN
DICTIONARY**

ENGLISH-BELARUSIAN DICTIONARY

(about 60 000 words and phrases)

Edited under
the supervision of T.M. SUSHA

Minsk
Vysheishaya Shkola Publishing House
2013

АНГЛІЙСКА-БЕЛАРУСКІ СЛОЎНІК

(каля 60 000 слоў і словазлучэнняў)

Пад кіраўніцтвам
кандыдата філалагічных навук Т.М. СУШЫ

Мінск
«Вышэйшая школа»
2013

УДК 811.111'374=161.3
ББК 81.2Англ-4
А64

Аўтары: Т.М. Суша, А.У. Таболіч, А.К. Шчука, С.А. Ігнатава, П.Дж. Мэё, Н.Г. Брэйво, Л.В. Вікторка, А.М. Шаўлова, Ю.М. Кардубан, А.В. Семянькевіч

Рэцэнзенты: Д.Г. Багушэвіч, доктар філалагічных навук, прафесар (МДЛУ); Г.В. Посах, кандыдат філалагічных навук, дацэнт (БДТУ); М.П. Целень, кандыдат філалагічных навук, дацэнт (МДЛУ)

Рэдакцыйная калегія: Т.М. Суша (старшыня), кандыдат філалагічных навук, прафесар МДЛУ; С.А. Ігнатава, кандыдат філалагічных навук; П.Дж. Мэё, доктар філалогіі (Вялікабрытанія); А.У. Таболіч, кандыдат філалагічных навук; А.К. Шчука, кандыдат філалагічных навук; Л.Д. Касьянава

Англійска-беларускі слоўнік = English-Belarusian Dictionary
А64 пагу / Т.М. Суша [і інш.]. – Мінск : Вышэйшая школа, 2013. – 765 с.

ISBN 978-985-06-2236-5.

Англійска-беларускі слоўнік змяшчае каля 60 000 слоў і ўстойлівых словазлучэнняў англійскай мовы з іх адпаведнікамі на беларускай мове, а таксама шматлікія прыклады іх ужывання. Англійска-беларускі слоўнік такога тыпу і памеру падрыхтаваны ў Беларусі ўпершыню.

Слоўнік адрасуецца выкладчыкам ВНУ, настаўнікам школ, студэнтам, перакладчыкам, а таксама ўсім, хто карыстаецца англійскай і беларускай мовамі.

УДК 811.111'374=161.3
ББК 81.2Англ-4

ISBN 978-985-06-2236-5

© Афармленне. УП «Выдавецтва “Вышэйшая школа”», 2013

ПРАДМОВА

Англійска-беларускі слоўнік адносіцца да слоўнікаў сярэдняга памеру і ўключае каля 60 000 слоў і ўстойлівых словазлучэнняў англійскай мовы.

Англійская мова з'яўляецца мовай міжнародных зносін. Яе сучасны стан характарызуецца варыянтнасцю, а найбольш распаўсюджанымі з'яўляюцца брытанскі варыянт (British English) і амерыканскі варыянт (American English). Натуральна, што слоўнік сярэдняга памеру, якім з'яўляецца Англійска-беларускі слоўнік, арыентуецца на адзін з найбольш распаўсюджаных варыянтаў – брытанскі варыянт, які выкладаецца ў большасці навучальных устаноў Рэспублікі Беларусь. Гэта тычыцца напісання слоў (арфаграфіі), вымаўлення (транскрыпцыі), семантыкі слоў, фразеалогіі і стылістычных памет. У слоўніку таксама адлюстраваны асаблівасці правапісу і семантыкі шырокаўжывальных слоў амерыканскага варыянта ў сувязі з іх распаўсюджаннем у інтэрнэце, рэкламе, вучэбных дапаможніках (**airplane, alumnus, auto, bookstore, cookie, disk, dormitory, drugstore, inquire, program** і г.д.).

Пры складанні рээстра слоў укладальнікі імкнуліся пазбегнуць устарэлых і рэдка ўжывальных слоў і ўключылі многія новыя словы, напрыклад: **ageism, alphabetism, bio-computer, bio-diversity, bird flu, CD, CD-ROM, DVD, e-mail, ethnic cleansing, euro, macho, website, yuppie** і інш.

У Слоўнік уключаны найбольш ужывальныя словазлучэнні сучаснай англійскай мовы. Ён змяшчае пераважна тыя словазлучэнні, значэнне якіх нельга зразумець праз літаральны пераклад слоў, што ўваходзяць у іх склад, ці калі адпаведнікі-словазлучэнні адрозніваюцца лексіка-граматычнай спалучальнасцю, напрыклад: **adhere to a political party** «быць прыхільнікам якой-н. партыі»; **in advance** «загадзя»; **advanced in years** «пажылы; у гадах»; **an adventurous trip** «поўнае прыгод падарожжа»; **ask smb's advice** «раіцца з кім-н.».

Пры перакладзе англійскіх слоў, устойлівых словазлучэнняў і фразеалагічных адзінак укладальнікі імкнуліся знайсці ім найбольш дакладныя беларускія адпаведнікі. У неабходных выпадках пераклады суправаджаюцца тлумачэннямі, якія падаюцца ў дужках курсівам, што арыентуе чытача на правільны выбар слова для перакладу ў пэўным кантэксце, напрыклад: **affected** [ə'fektɪd] *adj.* паказны, прытворны, ненатуральны (*пра паводзіны, смех і да т.н.*). У сувязі з тым, што англійская і беларуская мовы з'яўляюцца рознаструктурнымі, некаторыя лексічныя адзінкі і канструкцыі не перакладаліся, а тлумачыліся (ужываўся тлумачальны пераклад).

Англійская мова з пункту гледжання стылістычнай дыферэнцыяцыі характарызуецца разнастайнымі пластамі, якія з улікам прапарцыянальнай факусіроўкі павінны быць адлюстраваны ў слоўніку сярэдняга памеру. Неабходна падкрэсліць, што не існуе агульнапрынятай стылістычнай класіфікацыі лексікону англійскай мовы, аб чым яскрава сведчаць паметы ў слоўніках англійскай мовы, якія, безумоўна, адлюстроўваюць той ці іншы падыход да гэтай праблемы.

З мэтай выпрацоўкі метамавы апісання англійскай лексікі ў Англійска-беларускім слоўніку было зроблена супастаўленне памет у тлумачальных слоўніках англійскай і беларускай моў. У сістэмах памет, якія ўжываюцца ў якасці метамавы апісання загалюўных слоў, выяўлены як агульныя рысы, так і некаторыя адрозненні. Напрыклад, у сістэме памет пры апісанні англійскай мовы шырока ўжываюцца паметы *formal*, *informal*, *slang*, *taboo* і інш., якім цяжка знайсці дакладныя адпаведнікі ў сістэме памет беларускай мовы. Гэта сведчыць, на нашу думку, аб неабходнасці выкарыстання сістэмы памет, распрацаванай менавіта для слоў англійскай мовы. Вышэйадзначаны падыход не выключае іншыя падыходы, аб чым сведчыць лексікаграфічная практыка.

Дэталёвая сістэма стылістычных памет у англійскай частцы Слоўніка дазваляе выкарыстоўваць Слоўнік з рознымі мэтамі як у пісьмовай, так і вуснай камунікацыі.

Сучасная беларуская мова таксама характарызуецца значнай варыятыўнасцю, якая не можа быць цалкам паказана ў Англійска-беларускім слоўніку, паколькі асноўная мэта Слоўніка – даць семантычна тоесныя або блізкія адпаведнікі. З магчымых варыянтаў выбіраўся найбольш распаўсюджаны варыянт, які адпавядае сучаснаму стану беларускай мовы і кадыфікаваны слоўнікамі сучаснай беларускай мовы (гл. Лексікаграфічныя крыніцы). У Слоўніку ўлічаны новыя правілы беларускай арфаграфіі і пунктуацыі.

Праца па ўкладанні Англійска-беларускага слоўніка выканана ў Мінскім дзяржаўным лінгвістычным універсітэце. Рукапіс Слоўніка падрыхтаваны калектывам аўтараў:

Т.М. Суша (навуковы кіраўнік аўтарскага калектыву; Прадмова; Аб карыстанні Слоўнікам; літары: А, В (В – birthright), часткова D, E, I; рэдагаванне);

А.У. Таболіч (часткова В (brief – Byzantine), S, T, U, V, W, X, Y, Z; фанетычная транскрыпцыя; часткова рэдагаванне);

А.К. Шчука (E, F, G, J, K, L, M; часткова рэдагаванне);

С.А. Ігнатава (С, часткова D; часткова рэдагаванне);

П.Дж. Мэё (D, I; часткова рэдагаванне);

Л.В. Вікторка (H);

Н.Г. Брэйво (N, O; часткова D, F, G, I);

А.М. Шаўлова (P, Q, R);

Ю.М. Кардубан (часткова: В (biscuit – bridle), I, J, K, L, M);

А.В. Семянькевіч (беларуская частка: словазмяненне, словаўжыванне, арфаграфія, націск, сінанімія).

Значная частка англійскага рээстра і ілюстрацыйных прыкладаў была прачытана і папраўлена доктарам філалогіі П.Дж. Мэё (Вялікабрытанія).

У працы над Слоўнікам прымалі ўдзел Г.С. Пракапчук, А.Г. Літвіноўская. Камп'ютарны набор і тэхнічную падрыхтоўку рукапісу да друку зрабілі В.М. Пятрова, Л.Р. Грыцэнка, Л.А. Піменава, В.Б. Журкоўская, В.К. Шчука, С.А. Андрыяш.

На ўсіх этапах працы калектыў меў падтрымку рэктара МДЛУ Н.П. Баранавай, прарэктара А.М. Гарлатава, дэкана факультэта англійскай мовы Н.А. Капачовай, загадчыка кафедры лексікалогіі англійскай мовы В.А. Зінінай.

Аўтары выказваюць удзячнасць кансультантам: доктару філалагічных навук, прафесару У.В. Макараву; доктару філалагічных навук, прафесару А.Я. Міхневічу; доктару філалагічных навук, прафесару А.В. Зубаву; доктару філалагічных навук, прафесару А.А. Лукашанцу; доктару філалагічных навук, прафесару П.У. Сцяцко; кандыдату філалагічных навук, дацэнт П.В. Васючэнку; кандыдату філалагічных навук, дацэнт І.Л. Капылову; дацэнт Л.А. Казыру; Л. Пінкету (ЗША); Дж. Дынглі (Вялікабрытанія).

Аўтары выказваюць падзяку рэцэнзентам рукапісу Слоўніка доктару філалагічных навук, прафесару МДЛУ Д.Г. Багушэвічу, кандыдату філалагічных навук, дацэнт БДТУ Г.В. Посах, кандыдату філалагічных навук, дацэнт МДЛУ М.П. Целень за зробленыя заўвагі і прапановы, якія былі ўлічаны і палепшылі змест Слоўніка.

Словы шчырай падзякі адрасуюцца вядучаму рэдактару Л.Д. Касьянавай, карэктару В.І. Аверкінай, а таксама ўсім супрацоўнікам выдавецтва «Вышэйшая школа», якія прынялі ўдзел у падрыхтоўцы рукапісу Слоўніка да публікацыі.

Т.М. Суша

Даведачнае выданне

Суша Тамара Мікалаеўна
Таболіч Алена Уладзіміраўна
Шчука Алена Канстанцінаўна і інш.

АНГЛІЙСКА-БЕЛАРУСКІ СЛОЎНІК

Рэдактар *Л.Д. Касьянава*

Мастацкі рэдактар *К.Э. Агуновіч*

Тэхнічны рэдактар *Н.А. Лебядзевіч*

Карэктары *В.І. Аверкіна, Н.Г. Баранова, Л.Д. Касьянава, Е.З. Ліпень,*

М.А. Тарнапольская, І.У. Кульніс, Т.К. Хваль

Камп'ютарная вёрстка *А.М. Бабянкавай*

Падпісана ў друк 24.12.2013. Фармац 70×100/16. Папера афсетная.

Гарнітура «Times New Roman». Афсетны друк.

Ум. друк. арк. 62,4. Ул.-выд. арк. 84,0. Тыраж 1000 экз. Заказ 410.

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства «Выдавецтва “Вышэйшая школа”».

ЛІ № 02330/0494062 от 03.02.2009. Пр. Пераможаў, 11, 220048, Мінск.

e-mail: market@vshph.com <http://vshph.com>

Адкрытае акцыянернае таварыства «Паліграфкамбінат імя Я. Коласа».

ЛП № 02330/0150496 от 11.03.2009. Вул. Каржанеўскага, 20, 220024, Мінск.